AVİM Yorum • No: 2011 / 15 • Mayıs 2011

NORMELLEŞME VE BARIŞMA

Ömer Engin LÜTEM

Türkiye- Ermenistan Protokollerinin geçen yıl Nisan ayında Ermenistan Parlamentosunun gündeminden çıkarılmasından sonra, başta Başkan Sarkisyan olmak üzere, Ermeni politikacıların Türkiyeye karşı söylemlerinde bir sertleşme olduğu görülmüştür. Bunlardan sonuncusu Başkan Sarkisyanın birkaç gün önce Rus Moskovskie Novosti gazetesine verdiği mülakattır. Başkan Sarkisyan Türkiye ile barışmanın Türkiye soykırımı tanıyınca başlayacağını, bu tanıma olmadan barışma olmayacağını, bazılarının Türkiye ile ilişkileri normalleştirmeyi bir barışma girişimi olarak takdim ettiğini, gerçek barışmanın ancak Türkiye pişmanlık duymasından sonra olacağını söylemiştir. Buna göre Ermenistan Başkanı Türkiye ile ilişkilerinin normalleşmesiyle Türkiye ile barışmayı birbirinden ayırmaktadır. Normalleşme sözcüğü Türkiye ile diplomatik ilişki kurulması ve Türk sınırının açılması anlamına kullanılmaktadır. Türkiye ile barışmanın ise iki ülke arasındaki tüm sorunların çözümlenmesi, diğer bir deyimle Ermenistanın Türkiyeden talebi olmaması anlamına geldiği anlaşılmaktadır. Yukarıda değindiğimiz gibi Sarkisyan barışma için Türkiyenin soykırımı tanıması ve pişmanlık duyması gerektiğini ileri sürmüştür. Oysa Ermenistanın Türkiyeden başka talepleri de vardır. Bunların başında, İkinci Protokolde yer alan Tarihi Boyut Alt Komisyonunun görevinin ne olacağı hakkında yapılan tartışmalarda Ermenistan Dışişleri Baka Yardımcısı Şavarş Koçaryan tarafından ortaya atılan, tehcir edilen kişilerin mallarının iadesi ve tazminat ödenmesi gelmektedir. Diaspora ise bu konuda Kaliforniyada Türkiye Hükümetine ve Merkez ve Ziraat Bankalarına dava açmıştır. Ermenistanda Hükümet yetkilileri tarafından dile getirilmemekle beraber gerek Ermenistanda ve özellikle Diasporada, başta Taşnaklar olmak üzere, aşırı milliyetçi çevrelerin Türkiyeden ısrarla toprak istedikleri de bilinmektedir. Buna göre Ermenistanın Türkiye ile barışması için, diplomatik ilişki kurulması ve sınırların açılmasından sonra soykırım iddialarının tanınmasını, pişmanlık duyulmasını, Ermeni mallarının iade edilmesini, ayrıca tazminat ödenmesini ve belki de, Ermenistana toprak verilmesini isteyeceği anlaşılmaktadır. Bu taleplerin gerçekçi olmadığını ayrıca açıklamaya gerek yoktur. Neden bu tür taleplerin ileri sürüldüğüne gelince bunu Karabağ sorunu ile Ermenistanın seçimler dönemine girmekte olmasıyla açıklamak mümkündür. Türkiyenin protokolleri onaylamak için Karabağ konusunda bazı olumlu gelişmeler olmasını istemesinden sonra Ermenistanın Protokollere ilgisinin azalmış, hatta Protokollerden vazgeçilmesi dahi düşünülmüş ancak sonra, büyük devletlerin tavsiyesi üzerine, protokollerin Parlamento gündeminden geçici olarak çıkarılmasıyla yetinilmişti. Bu durum Ermenistanın Karabağ konusundaki tutumunun muhafazasına Türkiye ile ilişkilerin normalleşmesinden daha fazla önem verdiğini göstermektedir. İkinci olarak Sarkisyan ve

başkanlığını yaptığı Cumhuriyetçi Partinin önümüzdeki yıl yapılacak parlamento seçimlerine ve 2013 başındaki başkanlık seçimlerine, Taşnak ve Miras partilerinin aşırı milliyetçi ve popülist söylemlerini dikkate alarak, Türkiyeye karşı sert bir politika izleyerek girmek istedikleri anlaşılmaktadır. Sonuç olarak, Karabağ sorununda beklenmedik olumlu gelişmeler olması hariç, Türkiye-Ermenistan ilişkilerinin önümüzdeki dönemde normalleşmesini beklemek doğru olmayacaktır. Diğer yandan, normal ilişkiler kurulduktan sonra da, barışma için yukarıda değindiğimiz talepler ortaya atılacağından iki ülke ilişkileri sorunlu olmaya devam edecektir.

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: LÜTEM, Ömer Engin. 2026. "NORMELLEŞME VE BARIŞMA." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2011 / 15. Mayıs 19. Erişim Kasım 21, 2026. https://www.avim.org.tr/tr/Yorum/NORMELLESME-VE-BARISMA

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır